

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра філософії та міжнародної комунікації

ЗАТВЕРДЖЕНО
Гуманітарно-педагогічний факультет
“19” червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ**

Галузь знань: 06 Журналістика

Спеціальність: 061 Журналістика

Освітня програма: «Журналістика»

Факультет гуманітарно-педагогічний

Розробник: доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації, к. філос. н.
Матвієнко І.С.

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни

Професійна підготовка високоякісного спеціаліста, поряд з іншим, передбачає розвиток культури критичного мислення, яке допомагає ефективно спілкуватися та вести науковий діалог. Вивчення дисципліни «Критичне мислення» дає можливість отримати навички критичного та логічного мислення, технік прийняття рішення, доведення та спростування, аргументації, проведення ефективних публічних виступів. Критичне мислення випрацьовується шляхом розвитку самостійного свідомого мислення, вміння чіткого, логічного формулювати свої думки, швидко приймати рішення на підставі аналізу та синтезу інформації. Людина, яка критично мислить, вміє чітко формулювати власні думки, доводити та спростовувати, будувати аргументацію, а тому основною характеристикою критичного мислення є самостійність, обґрунтованість та доказовість. Дисципліна «Критичне мислення» забезпечує формування навичок аргументації.

Дисципліна «Критичне мислення» має міждисциплінарний характер, оскільки ґрунтується на здобутках у царині критичного і творчого мислення, композиції, логіки, риторики, герменевтики та епістемології. Вона має характер практичної системи, що обумовлює спрямованість не стільки на розширення знань, як на тренування критичного підходу до раніше набутих знань чи формування нових стійких вмінь успішно мислити й доводити власні думки. Предметним полем дисципліни «Критичне мислення» є міркування людини, яке протікає в правильних логічних формах (поняття, судження та умовиводи), що дозволяє формулювати міркування, виражати власні думки у відповідності до істинності та правильності логічно-формальних законів.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	«Журналістика»	
Освітня програма	«Журналістика»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	4	
Семестр	8	
Лекційні заняття	13 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	13 год.	год.
Лабораторні заняття	год.	год.
Самостійна робота	64 год.	год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	2 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Критичне мислення» є формування та вдосконалення культури мислення студентів шляхом засвоєння ними основних знань з логіки та вироблення навичок критичного мислення, як несуперечливого, доказового мислення, яке можна застосовувати в практичних ситуаціях.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій та методів педагогічної науки та інших наук, пов'язаних із сферами виробництва і переробки продуктів сільського господарства та харчовими технологіями і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК): ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК06. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

фахові (спеціальні) компетентності:

СК04. Здатність організовувати й контролювати командну професійну діяльність.

Програмні результати навчання:

ПР 03. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами.

ПР 08. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.

ПР 09. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.

ПР 10. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень.

ПР 14. Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.

ПР 18. Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	Денна форма										
	тижні	усьог о	л	п	лаб	ін д	с.р.				
1	2	3	4	5	6	7	8				
Модуль 1. Сутність критичного мислення											
Тема 1. Критичне мислення як логічна рефлексія	1,2	6	1	1			32				
Тема 2. Основні формально-логічні закони та критичне мислення	3,4	14	2	2							
Тема 3. Понятійний апарат міркувань	5,6	14	2	2							
Тема 4. Критичне аналіз і прийняття рішення	7,8	14	2	2							
Тема 5. Теорія умовиводів та запитання	9,10	14	2	2							
Разом за модулем 1.	62		9	9			32				

Модуль 2. Критичне мислення як основа інтелектуальної діяльності										
Тема 6. Аргументація	11,12	16	2	2			32			
Тема 7. Еристика	13,14	1	2	2						
Разом за модулем 2.	28		4	4			32			
Усього годин	90		13	13			64			

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Критичне мислення як логічна рефлексія	1
2	Основні формально-логічні закони та критичне мислення	2
3	Понятійний апарат міркувань	2
4	Критичне аналіз і прийняття рішення	2
5	Теорія умовиводів та запитання	2
6	Аргументація	2
7	Еристика	2

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність критичного мислення.	1
2	Основні формально-логічні закони та їх практичне застосування.	2
3	Розуміння міркування.	2
4	Сутність оцінки міркування.	2
5	Критичне мислення і теорія умовиводів.	2
6	Критичне мислення і процес прийняття рішення.	2
7	Теорія аргументації: від теорії до практики.	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Моделі критичного мислення і технічні прийоми .	32
2	Прийняття рішень та розвиток навичок розв'язування задач.	32

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист практичних, вирішення задач;
- самооцінювання.

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- змішаного навчання;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму
- метод гейміфікованого навчання.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Сутність критичного мислення		
Практична робота 1. Сутність критичного мислення.	ПРН 03, 08, 09. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.	10
Практична робота 2. Основні формально-логічні закони та їх практичне застосування.		10
Практична робота 3. Розуміння міркування.		10
Практична робота 4. Сутність оцінки міркування.		10
Практична робота 5. Критичне мислення і теорія умовиводів.		10
Самостійна робота 1. Моделі критичного мислення і технічні прийоми.		20
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Критичне мислення як основа інтелектуальної діяльності		
Практична робота 6. Критичне мислення і процес прийняття рішення.	ПРН 10, 14, 18. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень. Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації. Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва.	20
Практична робота 7. Теорія аргументації: від теорії до практики.		20
Самостійна робота 2. Прийняття рішень та розвиток навичок розв'язування задач.		30
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу
-----------------------------------	--

перескладання	лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4658>;

- посилання на цифрові освітні ресурси (<https://zno.osvita.ua/master/tznpk/>);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти

денної та заочної форм здобуття вищої освіти:

Матвієнко І.С. Методичні вказівки з дисципліни критичне мислення для студентів ОС “Бакалавр”(за вибором студентів). - Київ, 2024. - 54 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Колотілова Н. Логіка і риторика: ретроспектива взаємозв'язку: монографія. К: Центр навчальної літератури, 2019. 272с.
2. Колотілова Н.А. Риторика: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 232 с.
3. Комаха Л.Г. Логічні засоби аргументації у філософському знанні: мон. К.: Центр початкової літератури, 2015. 360 с.
4. Конверський А. Є. Критичне мислення. Підручник для студентів початкових закладів вищої освіти усіх спеціальностей. К.: Центр учбової літератури, 2020. 344 с.
5. Конверський А.Є. Сучасна логіка. Класична та неklasична. К: Центр навчальної літератури, 2018. 296.
6. Хоменко І.В. Логіка. Теорія та практика. К: Центр навчальної літератури, 2010. 400 с.
7. Тягло О.В. Критичне мислення: навч. посіб. Х.: Основа, 2008. 189 с.
8. Щербина О.Ю. Логіка та юридична аргументація: мон. К.: ВПЦ «Київський університет», 2013. 303 с.
9. Евдокимов В.И., Олейник Т.А. Практикум по развитию критического мышления. Х.: Торнадо, 2002. 146 с.
10. Евдокимов В.И., Микитюк М.В. Практикум по развитию критического мышления. Харьков, 2001. 124 с.
11. Конверський А.Є. Логіка. К.: Четверта хвиля, 2023. 272 с.
12. Конверський А.Є. Логіка. Підручник для студентів юридичних факультетів. Київ, 2017. 424 с.
13. Олійник Т.О. Використання комп'ютерних експериментів для розвитку критичного мислення. Збірка конспектів уроків за методиками розвитку критичного мислення. Ч. II Харків: ХДПУ, 2002.
14. Сторожук С.В. Логіка: навчальний посібник / С. В. Сторожук, І. М. Гоян, І.С. Матвієнко. Київ, 2020. – 370 с.
15. Щербина О. Філософія логіки, філософська логіка, аргументація. Філософська думка, 2013. № 5. С. 103-112.
16. Cotton, D. R., Cotton, P. A., & Shipway, J. R. . Chatting and cheating: Ensuring academic integrity in the era of ChatGPT. Innovations in Education and Teaching International, 2023, 1–12.
17. Butler H. A., Pentoney Ch, Bong M. P. Predicting real-world outcomes: Critical thinking ability is a better predictor of life decisions than intelligence// Thinking Skills and Creativity Volume 25, September 2017, Pages 38-46.
18. Haber J. Critical Thinking / Jonathan Haber, translated by Oleksandra Boichenko Kyiv: ArtHuss. 2023, 200 с.

19. Kahneman D. Thinking Fast and Slow. Translated from English by Maxim Yakovlev. 2017. K.: Our format.